

4. april 2021 - Velikonočna nedelja Gospodovega vstajenja

(Apd 10,34.37-43) TUKAJ

V velikonočnem času, ki traja od velike noči (letos 4. aprila) do binkošti (letos 23. maja), prva berila pri nedeljskih mašah niso iz Stare zaveze, kakor je to na vse druge nedelje v letu, ampak iz Apostolskih del, zato se bomo ta čas ukvarjali s to novozavezno knjigo, ki je bila v originalu napisana v grščini.

Pisec Apostolskih del je po splošnem prepričanju isti kot pisec tretjega evangelija, torej evangelist Luka. To potrjuje tudi podrobna jezikovna in stilna primerjava obeh knjig. Obe sta posvečeni nekemu Teófilu, pisateljevemu prijatelju, o katerem ne poznamo nobenih podrobnosti. Sodeč po vsem je bil grškega rodu.

Od vseh novozaveznih piscev je bil Luka najbolj izobražen, temeljit poznavalec grškega jezika, ki je bil njegov materni jezik, in edini ni izhajal iz judovskega, ampak helenistično-rimskega okolja. (*Helenizem* je obdobje po Aleksandru Velikem - + 323 pred Kr. -, za katero je značilno zlivanje grške in orientalske kulture. *Hellas* je originalno ime za Grčijo.) Luka je bil po rodu verjetno iz Antiohije, tretjega največjega mesta v tedanjem rimskem cesarstvu. Po poklicu je bil verjetno zdravnik, tako je vsaj omenjen v Pismu Kološanom (4,14). O sebi pove le malo, imamo pa vtis, da je bil spremljevalec svetega Pavla, saj v opisovanju njegovih misijonskih potovanj večkrat govori v prvi osebi množine.

Knjiga, ki jo obravnavamo, se v originalu imenuje Πράξεις ἀποστόλων, kar pomeni "Dela apostolov" in odgovarja slovenskemu nazivu "Apostolska dela". Kot literarna zvrst je knjiga zgodovinski spis s primesmi osebnega potopisnega dnevnika. Knjiga je bila po vsej verjetnosti dokončno oblikovana v Rimu med leti 70 in 80 ali celo 80 in 90 po Kr. Poleg evangelijev so Apostolska dela ena prvih svetopisemskih knjig, ki je izšla v slovenščini že sedem let po prvi slovenski tiskani knjigi, in sicer v Primoža Trubarja *Ta prvi del tiga noviga testamenta* (1557), nato četrto stoletja pozneje v Trubarjevem celotnem prevodu Nove zaveze (*Ta celi novi testament*, 1582), dve leti zatem v Dalmatinovi Bibliji in v vseh poznejših katoliških in protestantskih prevodih celotnega Svetega pisma ali Nove zaveze.

Berilo velikonočne dnevne maše je iz 10. poglavja Apostolskih del in navaja Petrov govor v hiši rimskega stotnika Kornelija v Cezareji. Skoraj nemogoče je razložiti ta govor, ne da bi vedeli, kako je Peter v to hišo sploh zašel, zato bo najbolje to na kratko razložiti.

K Petru, ki se zadržuje v Jopi, pride odposlanstvo rimskega stotnika Kornelija, ki ga nujno vabi, naj pride k njemu v Cezarejo, saj je imel prikazen, ki mu je naročila, naj povabi takega in takega moža, ki je trenutno v Jopi, da ga bo poučil. Peter se povabilu odzove. Ko pride v Cezarejo, najde v stotnikovi hiši že njegove sorodnike in prijatelje. Po medsebojnih predstavitvah Peter nastopi z govorom, ki je predmet velikonočnega berila.

Ko iz tega uvoda vidimo, kdo je bil Kornelij in kako je Peter prišel do njega, se nam zastavi zanimivo vprašanje glede vsebine Petrovega oznanjevalnega govora. Ob pozornem branju Apostolskih del ugotovimo, da srečujemo dve različni vrsti govorov: tistih, ki so namenjeni Judom in tistih, ki so namenjeni poganom. Pridige, ki so namenjene Judom, so osredinjene na podobo Mesija in skušajo dokazati, da je Bog Jezusa s tem, ko ga je obudil od mrtvih, hotel predstaviti kot Mesija starodavne obljube. Značilno za te govore je, da pridigar pri svojih poslušalcih predpostavlja poznanje Jezusa iz Nazareta, njegovih del in njegove smrti na križu, kakor tudi prepričanje, da je Jezusovo razglašanje samega sebe za Mesija izgubilo verodostojnost zaradi sramotne smrti na križu. Pridigar hoče zavrnilo to misel tako, da opozori, da sta smrt in vstajenje usoda, ki jo je Sveto pismo napovedovalo za Mesija. Govori pa, ki so namenjeni poganom, so zgrajeni popolnoma drugače: ne vsebujejo nobenih mesijanskih značilnosti, ampak vabijo poslušalce, naj opuste češčenje neobstoječih bogov in se spreobrnejo k živemu Bogu, stvarniku nebes in zemlje (prim. 14,15-15; 17,16-31); o Jezusu pa govore kot o prihodnjem sodniku (prim. 17,31).

Tu pa naenkrat vidimo, da prva pridiga nekega apostola pred poganskimi poslušalci, torej Petrov govor v Kornelijevi hiši, nima nobene podobnosti s pridigami, namenjenimi poganom, ampak je, nasprotno, podoben tistim, ki so namenjene Judom. Nasprotno trditvi: »*Veste, kaj se je dogajalo po vsej Judeji, začeni v Galileji, po krstu, ki ga je oznanjal Janez: Veste o Jezusu iz Nazareta, ki ga je Bog mazilil s Svetim Duhom in z močjo; hodil je iz kraja v kraj ter delal dobra dela in ozdravljal vse, ki so bili pod hudičevo oblastjo, zakaj Bog je bil z njim;* (10,37-38), je malo verjetno, da je bil nek rimski oficir, nastanjen v Cezareji, zadostno informiran o življenju in smrti Jezusa iz Nazareta. Pa tudi če bi bil, ni

videti, zakaj bi bila primerna pridiga mesijanskega značaja primerna vpričo take publike, saj Kornelija gotovo ni zanimalo judovsko mesijansko pričakovanje. Zato ni videti nobene potrebe po popravljanju judovske zamisli Mesija.

Problem reši nadaljevanje zgodbe o Petrovem obisku Kornelija, ki ga (iz neznanih razlogov) ni v velikonočnem berilu. Medtem ko si zgodovina odrešenja odpira pot do evangelizacije poganov, Peter pa govori o poti, ki jo je do tedaj prehodilo evangeljsko oznanilo, poseže vmes Bog in pošlje Svetega Duha nad navzoče in tako odpre dostop do odrešenja poganom, ki do tedaj niso poznali niti upanja v neko odrešenje. Po Božjem posegu je torej zbranim poganom takoj jasno nekaj, o čemer prej niti sanjali niso.

Bog torej s čudežem podpre in dopolni Petrovo razlago, čeprav ta v danih okoliščinah ni najbolj primerna. Nastane vprašanje, zakaj Bog danes s čudeži ne podpira oznanjevanja Cerkve.

Kdo pravi, da ne? Imamo nič koliko pričevanj ljudi, "modernih poganov", ki so doživeli neko razsvetljenje in bili deležni spreobrnjenja. Toda za tak čudež mora človek biti odprtih ušes in odprtega srca, saj tistim, ki so "a priori" nezainteresirani za versko resnico ali celo sovražno razpoloženi, noben čudež nič ne pomaga. Bog nikogar ne sili k veri: ponudi pač bodisi po rednem oznanjevanju Cerkve, bodisi s kakim posebnim razodetjem, toda v spoštovanju človekove svobodne volje je vsaka odločitev prepuščena človeku samemu. Pa seveda odgovornost tudi.

Ko se na veliko noč veselimo dopolnitve svojega odrešenja, pa čeprav zaradi epidemije v omejeni obliki, ne gre pozabiti na tiste, ki do tega veselja nimajo dostopa. Z molitvijo in zgledom lahko tudi njim odpremo ušesa in voljo, da bodo Božji klic spoznali in mu sledili.